

Kad atnāks latviešiem tie jaunie laiki?

Pirms vēlēšanām 1998.gadā nodibināja [Jauno partiju](#) komponista [Raimonda Paula](#) vadībā. Tagad, 2002.gada vēlēšanu priekšvakarā, top [Latvijas Bankas](#) prezidenta [Einara Repšes](#) Jaunais laiks. Latviešiem, šķiet, patīk ik pēc četriem gadiem kaut kas jauns. Varbūt 2006.gadā būs jauna tauta?

Jokus pie malas! Interesanti novērot, kā Latvijā iedzīvotāji uztraucas par politiku algām, kas tiek maksātas no valsts budžeta, proti, par nodokļu maksātāju naudu. Daudzi acīmredzot to izprot kā korupciju. Bet tajā pašā laikā oficiāli uzstāties, pieprasot sev honorāru, ir pieņemams. Vai tad tās ir mērojamas katra ar savu mēru? Vai tagad arī «bērziņu birzei» pieprasīt savu honorāru? Parasti demokrātijā var piedāvāt savas idejas, par kurām, tāpat kā par savām spējām tās īstenot, nāksies pārliecināt vēlētājus. Lai tiktu pie varas, politiķim vienmēr jāuzņemas risks, neviens jau nespiež kļūt par politiķi. Tautas atalgotie politiķi taču jau ir, tikai viņiem nemaksāja jau pirms stāšanās amatā. Vēl neviena apdrošināšanas firma nepiedāvā apdrošināt uzvaru vēlēšanās. Ja tauta šo trūkumu aizvieto, tad it īpaši uz Latvijas politiskās kultūras fona tas atstāj savādu iespaidu.

Neizbēgami valsts politika izraisa daļēju tautas neapmierinātību, jo visi rīkojumi, lēmumi, likumi nevar atbilst katram atsevišķam vēlētājam. Kāds vienmēr dusmosies, ko arī atspoguļo mediji. Tomēr vairākumā gadījumu vēlētāji Latvijā gaida pārāk daudz un līdz ar to visu laiku meklē jaunu līderi, kas vairāk atbilstu ideālam. No vilšanās veidojas «jaunās», «tautas», «laiku» partijas. Politologam to izskaidrot gandrīz vai nav pa spēkam, drīzāk psihologs varētu atrast atbildi.

Gan Jaunā partija, gan Jaunais laiks būtībā neko neizsaka. Tās ir raksturīgas transformācijas valstīm. Arī nosaukums [Latvijas ceļš](#) slēpj partijas virzienu, nevis kā Reformu partijā Igaunijā liecina par paredzētajām reformām. Nevar gan teikt, ka līdzīgi nenotiek arī Rietumos. 1993.gadā Hamburgā kāds disidents no kristīgajiem demokrātiem pirms federālās zemes parlamenta vēlēšanām dibināja partiju ar nosaukumu Partijas vietā (Statt Partei). Par viņiem balsoja tik daudz neapmierināto vēlētāju, ka partija pārvarēja procentu barjeru. Tomēr panākumi politikā bija vāji, lai gan viņi uzreiz bija valdībā. Pēc četriem gadiem šī partija pazuda. Bet šogad jau atkal kāds tiesnesis dibināja savu partiju un dabūja skandalozus 19 procentus.

Socioloģe Brigita Zepa jau 1998.gadā apgalvoja, ka Latvijas vēlētājs ir mācījies no 1995.gada vēlēšanu pieredzes un nebalso vairs par Zīgeristu, [Čeveru](#) vai Kaulu. Pārāk vienkārši ir braukāt pa laukiem, dāvināt dažiem pensionāriem kaut ko, lai iegūtu slavu, ka esi vienīgais politiķis, kas rūpējas par tautu. Politikim no viņa maka tas izmaksā pat mazāk, nekā savākt ziedojumus kārtīgai vēlēšanu kampaņai. Vairāk līdzekļu un arī spēka ir vajadzīgs, esot pie varas.

Acīmredzot vismaz populistu laiks ir garām, tomēr joprojām daudz tiek runāts par solījumiem un to izpildīšanu. Toties par to, cik tie ir reāli Latvijā tās ekonomiskajos apstākļos, runā maz. Ja Jaunais laiks apgalvo, ka valstij esot jākalpo tautai, tad tas spēlē tieši uz tām stīgām, kas tautā vēl saglabājušās kā tāda padomju kolektīvistica domāšana, ka valdībai jā rūpējas par cilvēkiem. Arī Repše diez vai spēš Latviju pārveidot par leiputriju. Tā ka programmā jau būs ieprogrammēta vilšanas par

nākamajām vēlēšanām. Kaut arī solīts samazināt valsts aparātu un tajā pašā laikā novērst rindas valsts iestādēs, jājautā, kā to var apvienot? Ja visur grib ņemt darbā tikai jaunus cilvēkus ar mūsdienīgu izglītību un varbūt pat ārzemēs gūtu pieredzi, paliek miglā to cilvēku liktenis, kuriem ir gan izglītība, gan dzīves pieredze, tikai lielākā daļa no padomju laika. Citu tautu sev vēlēt diez vai izdosies.

Izdevīgāk būtu vienalga kurai valdībai ļaut strādāt, nemainīt vadītājus katru gadu kā līdz šim pēc neatkarības. Brīnumus radīt nevar neviens.

Autors: Aksels Rēcs (Axel Reetz), Berlīnes Brīvās universitātes doktorands.

Publicēšanas datums: Trešdiena, 2001. gada 12. decembris.

Rubrika: Komentāri un viedokļi (2. lpp.)